

עונג שבת (43)

שבת שיר השירים ואשת חיל, כי בשבת משתקפת
בחינת יחס זה בין הקב"ה ועם ישראל, כדוד ורעיה.
המלקט

ששת ימי החול מתברכים משלוש סעודות השבת
השבת הנה מקור הברכה. כתב הזוהר הקדוש, שכל
ששת ימי החול, מתברכים מיום השבת. הוסיפו
המפרשים וביארו, שלוש סעודות השבת מכוונות
כנגד ימי השבוע, כשכל סעודה רומזת לשני ימים
שבשבוע. בזכות שמירת השבת ועינוגה במיני מטעמים,
יצליח האדם במלאכת אותם ימים, ולחילופין אם,
חלילה, יזלזל בכך, הרי שהוא גורם היזק לשני ימי
השבוע המכוונים כנגד סעודה זו.

כותב רבי רחמים חי חוויטא הכהן מג'רבה בספרו "שירי
מנחה", הגמרא (שבת קיז:) מביאה רמז לחיוב אכילת
שלוש סעודות בשבת מן הפסוק (דמות טז. כה): "ויאמר
משה אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו
בשדה", שבו ישנה חזרה משולשת על המילה "היום".
לפיכך, ניתן לומר כי מאמר הזוהר הקדוש רמזו בכתוב
(ספרי עקב יב): אם תעזבני יום, יומים אעזבך, כאשר
יהודי מבטל סעודה אחת, הנקראת 'יום', הריהו מפסיד
לעצמו שני ימים במהלך השבוע! הפסוק "זכור את יום
השבת לקדשו", רמז על אדם שמקפיד על עינוג השבת
בג' סעודות, וזוכר את ענין ה"יום", שעל ידי זה "ששת
ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך", הוא יצליח לעשות
את כל מלאכתו בששת ימי המעשה, ולא יארע לו שום
הפסד ותקלה, חלילה.

ספר "נחתח האור, שבת קודש"

"זכור ושמור", ביראה ואהבה

בפרשת יתרו אנו קוראים את עשרת הדברות. עשרת
הדברות כתובים פעם נוספת בפרשת ואתחנן, ויש כמה
שינויים בין הדברות שבפרשת יתרו לפרשת ואתחנן.

מהמפורסמים שבהם שבפרשת יתרו כתיב: "זכור את
יום השבת לקדשו", ובפרשת ואתחנן כתיב: "שמור יום
השבת לקדשו". ודרשו חז"ל (ר"ה כז.): זכור ושמור
בדיבור אחד נאמרו, מה שאין הפה יכולה לדבר ואין
האוזן יכולה לשמוע, שנאמרו שניהם בדיבור אחד, והא
פלא גדול שעשה הקב"ה. זה בא ללמדנו יסוד גדול
בשמירת המצוות. "זכור" הוא ציווי כללי על כל מצוות
עשה, שצריך לזכור לקיימן, "שמור", הוא ציווי כללי
על כל מצוות לא תעשה, שצריכים אנו לשמור עצמנו
מלהיכשל בהן. קיום מצוות העשה נובע בדרך כלל

שבת: משל למלך יושב ומטרוניתא יושבת כנגדו

במדרש: א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן, בנוהג שבעולם,
'מלך ומטרוניתא יושבין ומסיחין זה עם זה וכו', כך
השבת הזו בין ישראל ובין הקב"ה, שנאמר 'ביני ובין
בני ישראל' (דב"ר א - כא). ובלשון אחרת, ביני ובין בני
ישראל וגו' משל 'למלך יושב ומטרוניתא יושבת כנגדו'
(שמו"ר כה-יא).

זהו עניין נשגב המתגלה בשבת, כי מציאות זו של 'מתנה
טובה', הוא דבר נפלא. שאיך יתכן לתת לנו דבר שאינו
קשור אלינו. וכשם שאין שום משמעות וטעם בכך
שהאומות יחוגו את חג המצות, שהרי לא הם שיצאו
ממצרים, ומה להם לחגוג על חירות שלא ניתנה להם.
וגם אין שייך ש'יתנו' להם את החג במתנה, שאין לכך
שום משמעות. אלא שנתנת מתנה זו לישראל, נובעת
מן הסוד הנשגב, שיש לנו בקשר עם ה', המעלה
הרוממה והדביקות הפנימית שיש לכנסת ישראל
והקב"ה. באופן שהקב"ה רואה את ישראל בבחינת בני
משפחת המלך. ולא זו בלבד אלא כנסת ישראל נחשבת
כרעיה ומטרוניתא למלך, היחס המרומם אשר עליו
סובב כל מגילת "שיר השירים".

ומצד בחינה זו כנסת ישראל יש לה חלק ושיתוף
בענייניו העצמיים של המלך. ורק מתוך כך, שייך ליתן
לישראל את יום מנוחת ה', שיהיה גם להם ליום מנוחה.
נתנת מנוחת השבת, היא האות הנשגב, על גדולת
וקדושת ישראל. 'אות היא ביני וביניכם לדעת כי אני ה'
מקדישכם'. סוד זה שהיחס בין הקב"ה לכנסת ישראל
הוא בבחינת 'דודי ורעיה', 'מלך ומטרוניתא', נלמד
ונדרש מפרשה זו, כי ענייניו הפרטיים של המלך, אין
שייכות לעמו ועבדיו שישתתפו בהם. אבל המטרוניתא
משתתפת בענייניו של המלך, ורק מתוך יחס זה יש
משמעות לכך שניתן להם עצם השבת ומנוחתו, שיעשו
אותו וינוחו בו, ויהיו שמחים יחד עם המלך ומשתתפים
ביום שמחתו.

וכלשון המדרש: ויום השביעי ברכה קדושה ומנוחה 'לי
ולהם' (פרד"א פ"ח). ואכן בשבת נתוסף קדושה בכל
אחד מישראל בכדי שיזכו להחשב במדריגה זו כמלך
ומטרוניתא, ושורה על כל אחד רוח קדושה והשראת
רוממות, ומתחדש בו צלם ודמות אלוקים, שעל ידי זה
תהיה כנסת ישראל כמטרוניתא להקב"ה, שתוכל
להשתתף בענייניו ולזכות למנוחת השבת. והוא מה
שדרשו במכילתא, ושמרתם את השבת כי קודש היא
לכם - מגיד שהשבת מוסיפה קדושה על ישראל (מכילתא
פרשת כי תשא). ומהאי טעמא נהגו ישראל לומר לקראת

מאהבת ה'. שאדם אוהב ומתענג לקיים רצון הקב"ה, ולכן משתדל מאוד במצוות עשה כגון לימוד תורה, תפילה, שבת קודש וכד', לעומת זאת קיום מצוות לא תעשה נובע בדרך כלל מיראה, שירא האדם את בוראו ומהעונשים הגדולים שיהיו לאלו שיעברו על הלאוין, כגון גזלה, אונאה, חילול שבת לשון הרע וכדו', וע"י היראה שומר האדם שלא לעבור על הלאוין. בנוהג שבעולם אהבה ויראה הן סתירה גמורה. א"א לאהוב את מי שאני ירא, וא"א לירא ממי שאני אוהב. היראה גורמת בדרך כלל הרחקה וסלידה, ואילו האהבה גורמת למשיכה וקירבה, והן סתירות גמורות.

אלא ששונה הדבר כשבאים לעבודת ה'. כאשר האדם ירא את ה', ההרגש הזה עצמו הוא התענוג הגדול ביותר שגורם לאהבה וקירבה, שהיראה אינה מרחקת אלא אדרבה מקרבת.

כתוב בספר "כתר מלכות" "אברח ממך - אליך" כאשר בורחים מפחד ה', לאן בורחים? אליו יתברך לקרבתו ולאהבתו. וכן בענין האהבה ככל שמתקרבים ואוהבים יותר ויותר כן יראים יותר, עד שהיראה והאהבה מתאחדים, והלאוין הם אהובים, והמצוות עשה הן נוראות, הכל אחד.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "נפש שמשון, שבת קודש"

למי הובטח נחלה בלי מצרים

בגמרא (שבת קיח.) נאמר: כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים. שכר זה אומר הבן איש חי בספרו "בן יהודע" הוא מידה כנגד מידה. לשבת ישנם 'מצרים' ידועים, השבת מתחילה עם שקיעת החמה ומסתיימת עם צאת הכוכבים. אלא שכלל ישראל, על ידי שמקדימים לקבל את השבת ומאחרים לצאת ממנה, עושים את השבת כמי שאין לה מצרים. כי הרי לתוספת השבת אין זמן קבוע, פעם מוסיפים מעט ופעם מוסיפים הרבה. לכן אומרים חז"ל כי מי שמענג את השבת ע"י תוספת שבת מלפניה ומלאחריה, ובכך אין לשבת 'מצרים', זוכה במידה כנגד מידה לנחלה בלי מצרים.

מוסיף ה"בן יהודע" ואומר דבר נפלא: התורה אסרה עלינו לעשות בשבת ל"ט מלאכות. והנה הכתוב אומר (דברים לב. ב) "יערוף כמטר לקחי תיזל כטל אמרתי". הבדל בין טל למטר הוא: שמטר יורד בחזקה, ומשום כך עלול להזיק לצמחים העדינים, ולעומתו הטל בא בנחת, ברוגע. מי ששומר את שבת כטל, ברוגע, בסבלנות ובמתינות, ולא בלחץ ובבהילות, שאינו יושב בשבת ומצפה מתי כבר היא תגמר, אלא שמח על כל רגע ורגע שהוא שובת, ואף מוסיף על השבת בכניסתו וביציאתו, מובטחת לו נחלה בלי מצרים.

ספר "ומתוך האור, שבת קודש"

הלכה: עניית אמן: דיני הפסקות

אסור לענות אמן יהש"ר ושאר דברים שבקדושה בין הברכת התורה לאמירת 'ברוך', ואם ענה יכוין אח"כ בברכת אהבה רבה לצאת בזה ידי ברכת התורה. וילמד מעט אחר סיום התפילה. אם אירע ששכח לכוין, יחזור ויברך ברכת התורה. גם נשים שמברכות ברכת התורה, אסורות להפסיק בעניית אמן וכדומה בין ברכתם לאמירת 'ברוך'. על ברכת המעביר שינה, אין לענות אמן קודם ויהי רצון עד שיחתום הגומל חסדים טובים לעמו ישראל, כיון שהכל ברכה אחת. אולם המברך מפסיק לעניית קדיש, ברכו וקדושה כדין שאר ברכות ארוכה.

ספר "נוטרי אמן"

פתגם: אל תקנא באיש חמס ואל תבחר בכל דרכיו

משלי

חקירה: מעות חיטים (מצה)

מדין צדקה, או מדיני פסח. (משנת יעבץ אר"ח ז: מדיני פסח) **ספר "קובץ יסודות וחקירות"**

סיפור: בזדון יתן מצה

עשיר קמצן, אשר מימיו לא נתן צדקה לעני, עלה לגדולה באחת מקהילות ישראל, והוא נתמנה על חלוקה מעות חטים לקראת חג הפסח. והיה האיש מערים קשיים על הנצרכים, בהתייחסו אליהם בצרות עין וברוע לב. המליץ עליו רב אחד את דברי הכתוב: "רק בזדון יתן מצה" (משלי יג. י), שאפילו בנתינת מצה לעני לצרכי פסח, גם אז יתן אלא בזדון וברוע לב.

ספר "חזו וחלק" חלק ד' (דף עט)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, סשא בנימין בין קאריץ מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עזו עזיזה. ראובן בן חנינה, רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים.

